CURTEA DE APEL NORD

Dosarul nr. 21rji-1435/2025 Judecătoria Edineț, sediul Briceni
1-25092692-03-21rji-17122025 Judecător Ghenadie Comerzan

D E C I Z I E
În numele Legii

26 mai 2026 mun. Bălți

Colegiul penal al Curții de Apel Nord
În componența sa:
Președintele completului, judecătorul: Ghenadie Liulca
Judecătorii: Aurelia Andronache și Victoria Robu

a judecat în ordine de recurs, fără participarea părților, recursul inițial și cel suplimentar al directorului interimar al Penitenciarului nr. 2 Lipcani, Anatolii Tudor, declarat împotriva încheierii Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 15 octombrie 2025, privind admiterea plângerii condamnatului Russu Sergiu împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitor la condițiile de detenție care afectează drepturile condamnatului, în baza art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor și a libertăților omului,

După expunerea esenței cauzei de către judecătorul-raportor, ținând cont de argumentele invocate în recurs, în raport cu materialele cauzei şi prevederile legii în vigoare, Colegiul penal,-

C O N S T A T Ă:

La 01.07.2025 în Judecătoria Edineţ, sediul Briceni a parvenit spre examinare plângerea condamnatului Russu Sergiu împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție care afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

În motivarea plângerii condamnatul a indicat că, în perioada de 02.07.2024-02.07.2025, în Penitenciarului nr. 2 Lipcani a fost deținut în condiții inumane şi anume: supraaglomerare; nu se respectă norma spațiului locativ de 4 m2 ; celule populate cu diferite insecte; lipsa locului special amenajat pentru uscarea hainelor

pe timp ploios; apa potabilă de calitatea rea; lipsa mobilierului pentru păstrarea hainelor.

Condamnatul Russu Sergiu solicită constatarea condițiilor precare de detenție pentru toată perioada de detenție în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, cu reducerea pedepsei.

Prin încheierea Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 15 octombrie 2025, a fost admisă plângerea condamnatului Russu Sergiu împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

S-a constatat faptul că, Russu Sergiu a fost deținut în perioada 02.07.2024-25.09.2025 în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, o perioadă de 450 zile.

În conformitate cu prevederile art. 473^4 alin. (4) Cod de procedură penală, s-a redus pedeapsa condamnatului Russu Sergiu cu 45 zile, pentru perioada de 450 zile, în care s-a aflat în detenție în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, calculându-se 1 zi de reducere pentru 10 zile de detenție.

Termenul pedepsei definitive stabilită lui Russu Sergiu prin sentința Judecătoriei Drochia, sediul Glodeni din 05.09.2024, sub formă de închisoare pe un termen de 3 ani și 6 luni, s-a redus cu 45 zile.

S-a obligat administrația Penitenciarului nr. 2 Lipcani să înlăture condițiile precare de detenție în termen de 15 zile.

Exercitarea căilor de atac:

Dezacord cu soluția adoptată pe caz și-a expus directorul interimar al Penitenciarului nr. 2 Lipcani, Anatolii Tudor, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea încheierii, rejudecarea cauzei, cu pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care plângerea condamnatului Russu Sergiu să fie respinsă ca neîntemeiată.

În motivarea recursului s-a invocat că, în Raportul de evaluare a condițiilor de detenție, prezentat în cadrul ședinței de judecată, au fost prezentate probele, inclusiv şi fototabele, care cu certitudine dovedesc, că condamnatului Russu Sergiu în Penitenciarul nr. 2 Lipcani au fost acordate condițiile minime necesare de detenție.

Se invocă faptul că, condamnatul a fost deținut în celule bine iluminate, şi ventilate. Iluminarea şi ventilarea celulelor a fost asigurate prin intermediul geamurilor din termopan, care se deschid. Iluminarea artificială a fost asigurată prin becuri electrice. Încălzirea celulelor a fost efectuată prin sistem centralizat de încălzire, celule fiind dotate cu calorifere de încălzit, temperatura aerului în perioada de încălzire se păstrează la un nivel nu mai mic de 18° C. Blocul sanitar

nu se află în celulă, şi este separat de restul celulei cu pereții până la tavan şi cu ușa din termopan. Condamnatul a fost asigurată plimbarea zilnică, conform art. 215 Codului de Executare, cu o durata cel puțin 1 oră pe zi. Spălarea hainelor a fost efectuată prin intermediul spălătoriei penitenciarului, dotată cu mașini de tip automat. În penitenciar sunt amenajate locurile speciale pentru uscarea hainelor. Deratizarea şi dezinsectizare încăperilor penitenciarului se efectuează trimestrial de agenți economici speciale conform contractelor încheiate. Asistența medicală se acordă în regim non-stop. Alimentația corespunde standardelor stabilite.

Standardele CtEDO prevăd norma de spațiu de locuit per prizonier într-o celulă cu mai multe ocupații 4 m^2. Însă, CPT nu susține în mod vertiginos opinia că o abatere minoră de la minimul standardelor poate fi considerată , în sine, ca fiind tratare inumană şi degradantă a deținutului, atât timp cât se pot găsi şi alți factori de atenuare, cum ar fi, în special, faptul că deținuții sunt în măsură să petreacă o cantitate considerabilă de timp în fiecare zi în afară celulelor (în ateliere, cursuri sau alte activități). Criteriul poate fi apreciat prin prisma condițiile de detenție ca fiind un tratament inuman şi degradant, în cazul în care celulele sunt extrem de supraaglomerate sau, că în majoritatea cazurilor combină o serie de elemente negative, cum ar fi: insuficiența numărului de paturi pentru toți deținuții; igiena precară; infectarea cu paraziți; ventilația, încălzirea sau lumina insuficientă; lipsa salubrizării în celule şi, în consecință, utilizarea de găleți sau sticle pentru nevoile naturii.

Așadar, judecătorul de instrucție a examinat cauza formal, în lipsa unei aprecieri obiective a aspectelor de fapt și de drept, în lipsa unei analize complete, în ansamblu și sub toate aspectele împrejurărilor cazului, fapt ce denotă netemeinicia încheierii judecătorului de instrucție bazată exclusiv pe alegațiile condamnatului.

Argumentele părților:

Potrivit prevederilor art.447 alin. (1), (2) Cod de procedură penală, recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezența părților la proces. Instanța de recurs fixează data examinării şi dispune să se comunice pârților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței.

Respectând principiul contradictorialității, instanța de recurs a fixat data examinării recursului şi a dispus să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței, însă, până la data examinării recursului, părțile nu au depus referință asupra recursului declarat.

Aprecierea instanței de recurs:

Examinând materialele prezentate în raport cu motivele recursul declarat, Colegiul penal consideră necesar de a respinge ca nefondat recursul inițial și cel suplimentar al directorului interimar al Penitenciarului nr. 2 Lipcani, Anatolii Tudor declarate împotriva încheierii Judecătoriei Edineț,

sediul Briceni din 15 octombrie 2025 și a menține încheierea primei instanțe, din următoarele considerente:

În conformitate cu art. 437 alin. (1) pct. 4) Cod de procedură penală, pot fi atacate cu recurs alte hotărâri penale pentru care legea prevede această cale de atac.

Conform art. 448 alin. (1) Cod de procedură penală, judecînd recursul, instanţa verifică legalitatea şi temeinicia hotărîrii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanţa de recurs.

Potrivit art. 449 alin. (1) pct. 1) lit. a) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța adoptă una din următoarele decizii: respinge recursul, menținând hotărârea atacată, dacă recursul este nefondat.

În susținerea soluției adoptate Colegiul penal reține că, potrivit art. 469 alin. (1) pct. 17^{1}) Cod de procedură penală, la executarea pedepsei, instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la constatarea condițiilor de detenție a condamnaților.

Din materialele cauzei penale instanța de fond a reținut că, Russu Sergiu a fost condamnat prin sentința Judecătoriei Drochia, sediul Glodeni din 05.09.2024, în baza art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal, cu aplicarea art. 84 alin. (4) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa definitivă sub formă de închisoare pe un termen de 3 ani 6 luni.

În speță, Colegiul penal reține că în plângerea înaintată s-a solicitat constatarea aflării condamnatului Russu Sergiu în detenție în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, cu reducerea pedepsei.

Potrivit raportului administrației instituției penitenciare, se invocă că Russu Sergiu s-a deținut în Penitenciarul nr. 2 Lipcani în condiții de detenție acceptabile, care au corespuns minimului necesar, ultimul nefiind marginalizat sub nici un aspect inuman si/sau degradant.

Astfel, analizând încheierea recurată în raport cu argumentele recurentului, Colegiul penal constată temeinicia soluției instanței inferioare în partea ce ține de constatarea faptului că, Russu Sergiu a fost deținut în Penitenciarul nr. 2 Lipcani în perioada 02.07.2024-25.09.2025, în total 450 zile, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, manifestate prin deținerea în celule insalubre – în care se încalcă normele de igienă, umiditate ridicată, prezența mucegaiului, prezența insectelor, insuficiența luminii naturale și artificiale, lipsa sistemului de ventilare, asistența medicală precară, fapt ce contravine Hotărârii Guvernului RM nr. 583 din 26 mai 2006 cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnați.

La acest capitol, instanța de recurs remarcă că condițiile de detenție din Penitenciarul nr. 2 Lipcani sânt integral confirmate prin raportul privind vizita preventivă/de monitorizare efectuată la Penitenciarul nr.2 Lipcani din cadrul Administrației Naționale a Penitenciarelor la 19 mai 2023, unde membrii Consiliului pentru Prevenirea Torturii (CpPT) au constatat că în ambele sectoare în marea majoritate a celulelor condițiile sunt degradante, condamnații fiind plasați în 14 dormitoare cu suprafețe mari, supraaglomerate, mobilier învechit, lenjerie de pat uzată şi plapume insalubre, miros neplăcut. În unele celule pe pereți este igrasie. Din discuțiile cu condamnații aceștia au menționat că iarna în încăperi este rece (15-16 grade). *Membrii Consiliului au vizitat celulele ce au nevoie urgentă de dezinfectare, fiind pline de gândaci de bucătărie, insecte.* În unele celule lumina este insuficientă pe timp de zi, fiind blocată de prezența paturilor etajate. Nu există sistem de ventilare. Membrii CpPT sunt îngrijorați de starea tehnică şi sanitară a băii, îngrijorare formulată şi în Raportul cu privire la vizita Consiliului din 24 aprilie 2018.

Astfel, membrii CpPT au emis recomandări în adresa Penitenciarului nr. 2 Lipcani: 1. Repartizarea uniformă a condamnaților, ce prevede respectarea standardelor CPT cu referire la spațiu şi condițiile de trai pentru condamnați. 2.Oferirea accesului la activități ocupaționale, programe de reintegrare şi muncă condamnaților ce se dețin conform art. 206 Cod de executare. 3. Îmbunătățirea condițiilor adecvate în wc-uri, lavoare, baia penitenciarului, în vederea asigurării respectului pentru demnitatea umană şi unui grad dezirabil de condiții sanitaro-igienice. 4. Întreprinderea măsurilor urgente pentru deratizarea/dezinsecția spațiilor de trai ale condamnaților. 5. Adaptarea infrastructurii penitenciarului la necesitățile persoanelor cu nevoi speciale. 6. Îmbunătățirea condițiilor de detenție şi crearea unor condiții prielnice de trai prin reparația celulelor, schimbarea mobilierului vechi, procurarea seturilor noi de lenjerie de pat, reparația spațiilor sanitare etc. 7. Organizarea serviciului medical conform normelor în vigoare şi asigurarea deținuților cu servicii medicale de calitate.

Drept consecință, Colegiul penal va respinge alegațiile recurentului potrivit cărora pe perioada detenției sale în Penitenciarul nr. 2 Lipcani condamnatul Russu Sergiu nu a fost marginalizat sub nici un aspect inuman și/sau degradant, fiindu-i acordat minimul de condiții a executării detenției, or, la analiza condițiilor de cazare a deținutului urmează a se reține prevederile Hotărârii Guvernului RM nr. 583 din 26 mai 2006 cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnați, care în punctul 464 stipulează că fiecare deținut se asigură cu spațiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 m^2, care trebuie să fie iluminat natural şi artificial, încălzit şi ventilat conform normativelor de construcții.

În susținerea celor expuse, Colegiul penal notează dispoziția art.473^4 alin.(1) Cod de procedură penală, potrivit căreia la evaluarea condițiilor de detenție, instanța de judecată dă apreciere atât probelor prezentate de părți, cât şi rapoartelor instituțiilor naționale şi internaționale în domeniu.

În acest sens CtEDO a explicat că, dacă există o dispută cu privire la condițiile de detenție între părți, nu este necesar să se constate veridicitatea fiecărui element litigios: atunci când alegația gravă nu este respinsă de către statul pârât, poate fi conchisă încălcarea art. 3 din Convenție. Este cazul când statul este unicul care deține informații susceptibile de a confirma sau respinge alegațiile reclamantului.

Prin urmare, principiul potrivit căruia proba îi revine celui care afirmă nu se aplică întotdeauna. Faptul că statul nu prezintă aceste informații îi permite Curții să ajungă la concluzia că alegația este una justificată *(a se vedea în acest sens cauza A. şi alţii c. Regatului Unit, 12 februarie 2009, § 132; cauza Idalov c. Rusiei, 22 mai 2012, § 98).*

La acest capitol, Colegiul penal reține că în conformitate cu art. 473^4 alin. (4) Cod de procedură penală, în cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473^2 alin. (3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ. Instanța de judecată poate rotunji în favoarea condamnatului termenul de pedeapsă constatat ca fiind executat în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, pentru a deduce integral acest termen din termenul rămas neexecutat.

În temeiul prevederilor art. 473^2 alin. (3) Cod de procedură penală, condamnații care au fost deținuți cel puțin 10 zile în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, drepturi care reies din obligația statului de a asigura condițiile de detenție, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei.

Astfel, instanța de fond a constatat că Russu Sergiu s-a aflat în condiții de detenție contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale în Penitenciarul nr. 2 Lipcani o perioadă de 450 zile.

Prin urmare, având în vedere că s-au adeverit alegațiile petentului privind condițiile inumane de detenție, luând în considerație totalitatea efectelor cumulative ale condițiilor generale raportate la caracteristicile individuale ale condamnatului, precum şi intensitatea, gravitatea şi durata încălcării, ținând cont de principiile proporționalității şi echității, instanța de fond corect a considerat necesar, oportun şi rezonabil de a reduce în total termenul pedepsei cu 45 zile

pentru perioada de 450 zile în care acesta s-a aflat în detenție în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, cu calcularea a 1 zi de reducere pentru 10 zile de detenție.

În asemenea circumstanțe, Colegiul penal conchide că prima instanță în mod întemeiat a dispus reducerea termenului pedepsei cu închisoarea pe un termen de 3 ani și 6 luni stabilită lui Russu Sergiu prin sentința Judecătoriei Drochia, sediul Glodeni din 05.09.2024, cu 45 zile, în acest sens ținându-se seama de severitatea și gravitatea condițiilor de detenție contrare art. 3 din Convenție.

Astfel, Colegiul penal apreciază că remediul aplicat în speța dată este unul adecvat şi suficient, bazat pe o justă şi echitabilă evaluare a circumstanțelor de fapt, cu o legătură rezonabilă de cauzalitate dintre prejudiciul cauzat şi recompensa instituită şi care va avea efectul compensatoriu proporțional circumstanțelor constatate.

În atare circumstanțe, instanța de recurs reține că instanța de fond a pronunțat o încheiere întemeiată şi motivată, iar în situația în care instanța şi-a motivat decizia luată, arătând în mod concret la împrejurările care infirmă/afirmă acuzația, permițând părților să utilizeze eficient orice drept de recurs eventual, o curte de recurs poate, în principiu, să se mulțumească de a relua motivele jurisdicției de primă instanță *(Hotărârea CtEDO Garcia Ruis versus Spania).*

Pe motivele expuse mai sus, Colegiul penal va respinge recursul inițial și cel suplimentar al directorului interimar al Penitenciarului nr. 2 Lipcani, Anatolii Tudor, depuse împotriva încheierii Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 15 octombrie 2025 ca fiind nefondate, menținând fără modificări încheierea adoptată de prima instanță.

În conformitate cu prevederile art.449 alin. (1) pct.1) lit. a) Cod de procedură penală, Colegiul penal,-

D E C I D E :

Recursul inițial și cel suplimentar al directorului interimar al Penitenciarului nr. 2 Lipcani, Anatolii Tudor, declarate împotriva încheierii Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 15 octombrie 2025, prin care a fost admisă plângerea condamnatului Russu Sergiu împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitor la condițiile de detenție care afectează drepturile condamnatului, garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor și a libertăților omului, se resping ca nefondate, cu menținerea încheierii în cauză fără modificări.

Decizia este irevocabilă.

Președintele completului: **Judecător:** **Judecător:**